

FRÁSÖGN

af 46. fundi þingmannanefndar EES í Vaduz 19. maí 2016

Fundur þingmannanefndar EES var haldinn í Vaduz í Liechtenstein. Evrópuþingmaðurinn Jörn Dohrmann og Guðlaugur Þór Þórðarson stýrðu fundinum. Helstu dagskrármál fundarins voru staða EES-samstarfsins, stefna ESB til eflingar innri markaðarins, fólksflutningar innan ESB og deiliahagkerfið. Af hálfu Íslandsdeildar þingmannanefnda EFTA og EES sóttu fundinn Guðlaugur Þór Þórðarson, formaður, Katrín Jakobsdóttir, Sigríður Ingibjörg Ingadóttir, Vilhjálmur Bjarnason og Willum Þór Þórsson, auk Stígs Stefánssonar ritara.

Á fundinum var fulltrúum stofnana ESB og EFTA að venju boðið að hafa framsögur í umræðum um þróun og framkvæmd EES-samningsins. Til máls tóku Aurelia Frick, utanríkisráðherra Liechtenstein, fyrir hönd formennsku EFTA í EES-ráðinu, Anne E. Luwema fyrir hönd formennsku ESB í EES-ráðinu, Claude Maerten fyrir hönd ESB í sameiginlegu EES-nefndinni og Sven Erik Svedman, forseti Eftirlitsstofnunar EFTA (ESA).

Í umfjöllun þeirra komu fram áhyggjur af töfum á innleiðingu EES-gerða í EFTA/EES-ríkjunum og lúta þær að tvennu, annars vegar töfum á upptöku gerða í EES-samninginn og hins vegar töfum á innleiðingu þeirra í EES/EFTA-ríkjunum eftir að þær hafa verið teknar upp í samninginn. Slíkar tafir koma í veg fyrir að lagalegt samræmi, sem er forsenda innri markaðarins, sé á milli ESB-ríkjanna og EES/EFTA-ríkjanna. Öll EES/EFTA-ríkin hafa bætt sig í innleiðingu gerða samkvæmt tölfræði ESA en Ísland er þó enn með mestan innleiðingarhalla allra ríkja EES.

Sérstaklega var fjallað um upptöku gerða ESB um evrópskar eftirlitsstofnanir á fjármálamarkaði en af yfir 400 gerðum sem bíða upptöku í EES-samninginn eru a.m.k. 180 á sviði fjármálamarkaða. Samkomulag fjármálaráðherra EES/EFTA-ríkjanna og ESB frá október 2014 felur í sér að allar bindandi ákvarðanir á fjármálamarkaði gagnvart EES/EFTA-ríkjunum þremur, Íslandi, Noregi og Liechtenstein, verða teknar af Eftirlitsstofnun EFTA (ESA) og að hægt verði að bera þær undir EFTA-dómstólinn. Fram kom á fundinum að þjóðþing Liechtenstein hefði þegar gefið fyrirfram samþykki fyrir upptöku gerðanna í EES-samninginn og að norska þingið hefði vænst þess sama áður en þingið færi í sumarleyfi 16. júní. Ályktunartillaga sama efnis liggur fyrir Alþingi og kvaðst Vilhjálmur Bjarnason vona að hún yrði samþykkt þegar þing kæmi saman í ágúst.

Lögð var fram skýrsla um stefnu ESB til eflingar innri markaðarins (e. Single Market Strategy) og var Guðlaugur Þór Þórðarson framsögumaður hennar ásamt Evrópuþingmanninum Daniel Dalton. Í framsögu sinni kvaðst Guðlaugur Þór styðja öll góð skref til þess að ryðja hindrunum úr vegi og efla virkni innri markaðarins enda gæti hann drifið áfram hagvöxt og atvinnusköpun í Evrópu og gagnaðist að því leyti jafnt ESB og EFTA. Hins vegar hræddu sporin því stefnan væri langt í frá fyrsta aðgerðaráætlun framkvæmdastjórnar ESB í þá veru. Innri markaðurinn hefði á síðustu 15 árum valdið vonbrigðum sem drifkraftur vaxtar í álfunni enda hefði hagvöxtur einungis mælst 1,4% að meðaltali og stæði Evrópa þar langt að baki hávaxtarsvæðum heimsins og einnig öðrum þróuðum iðnríkjum eins og Bandaríkjunum. Þá gagnrýndi Guðlaugur Þór að í umræðu um þróun innri markaðarins væri líkt og menn væru í afneitun gagnvart komandi þjóðaratkvæðagreiðslu í Bretlandi um útgöngu Bretlands úr ESB, Brexit. Yrði Brexit að veruleika yrði það mikið áfall fyrir innri markaðinn, ekki einungis vegna stærðar breska hagkerfisins, sem er hið fimmta stærsta í heimi, heldur einnig vegna þess að Bretar hafa verið sterkir talsmenn frjálsra viðskipta innan ESB.

Þá var fjallað um fólksflutninga innan ESB samkvæmt réttinum um frjálsa för fólks sem gerir borgurum ESB kleift að setjast að í hvaða ríki sem er innan sambandsins. Christian Frommelt frá Liechtensteinstofnuninni (e. Lichtenstein Institute) flutti framsögu. Frjáls för

vinnuafli var og er einn hornsteina innri markaðarins. Frjálsri för fólks er ætlað að jafna atvinnustig innan ESB þannig að fólk frá svæðum þar sem atvinnuleysi ríkir sæki til svæða þar sem meiri atvinna er í boði. Þá er innflutt vinnuafli mikilvægt fyrir gistiríki til að ráða í laus störf og flytja inn fagþekkingu sem skortur er á. Samkeppnishæfni og hagkerfi gistiríkis nýtur góðs af og sama gerir velferðarkerfi í upprunalandi sem þarf ekki lengur að styðja atvinnufært fólk sem ekki fær vinnu. Lítið er um fólksflutninga innan ESB þrátt fyrir að skoðanakannanir sýni ítrekað að stór hluti almennings víða í álfunni telji þá mikla og að sér standi jafnvel ógn af þeim. Tæplega 8 milljónir borgara ESB búa og starfa í öðru landi en heimalandi sínu en það er einungis 3,6% af heildarvinnuafli sambandsins. Að auki sækja yfir milljón borgara daglega vinnu yfir landamæri og önnur milljón býr tímabundið í öðru landi en heimalandi sínu við vinnu við afmörkuð tímabundin verkefni. Flestir ESB-borgarar sem flytja innan sambandsins koma enn frá Mið- og Austur-Evrópu eins og verið hefur frá stækkun ESB til austurs árin 2004 og 2007. Flestir þeirra sem flytja milli ESB-ríkja vegna atvinnu eru ungir og vel menntaðir einstaklingar. Tölfræði sýnir að innflytjendur innan ESB eru nettógreiðendur til velferðarkerfa gistiríkjanna og leggja meira til samneyslunnar en þeir taka út. Ástæður þess að fólksflutningar innan ESB eru ekki meiri en raun ber vitni eru mögulega hindranir á borð við tungumál, menningarlegan mun og ólík menntakerfi. Skoðanakannanir Eurobarometer frá 2015 sýna að almenningur innan ESB lítur fólksflutninga innan ESB jákvæðum augum (55% jákvæðir en 38% neikvæðir) viðhorfið snýst við þegar spurt er um fólksflutninga frá ríkjum utan ESB (59% neikvæðir en 34% jákvæðir).

Þingmannanefnd EES samþykkti tvær ályktanir á 46. fundi sínum, annars vegar um stefnu ESB til eflingar innri markaðarins og hins vegar um deiliahagkerfið. Ályktanirnar og frekari upplýsingar er að finna á vefsíðunni www.efta.int. Næsti fundur nefndarinnar fer fram í Evrópuþinginu í Strassborg 14.-15. desember nk.